

the» και άλλα τιτλοφορημένα. Δεν τὰ ανέφερα όμως επειδή στὰ ἴδια θέματα ἔχουν γράψει και ἄλλοι μεγαλύτεροι κλασικοί, και ἔμπρός στὰς μεγάλας ἔμπνευσεις ἐκείνων ὠχριοῦν τοῦ Mendelssohn αἱ ἔμπνευσεις. Γιατί εἶνε ἀσυγκρίτως ὑψηλότερα ἢ βαρεῖα, ἢ σκεπτική, ἢ σοβαρά, ἢ φιλοσοφική, ἢ βαθυτάτη ἁρμονία τῶν μεγάλων κλασικῶν. Τὰ βάρη της τὰ σκοτεινὰ και ἄμετρα μάτι ἀνθρώπινο δὲν μπορεῖ νὰ τὰ φθάσῃ. Εἶνε ἕνας ἀπέραντος κόσμος δημιουργημένος ἀπὸ τὰ ἔξοχα πνεύματα τοῦ Beethoven, τοῦ Schubert, τοῦ Haydn, τοῦ Schumann, τοῦ Bach, τοῦ Mozart. Αὐτοὶ εἶναι τῆς μουσικῆς οἱ Ὀλύμπιοι θεοί, και Δία τους ἔχουν τὸν παντοδύναμο Beethoven γιατί ἐκείνον περισσότερο ἀπ' ὅλους ἀνέδρασαν ἢ ἔμπνευσας σὰν θεώρατος ἀετός στὰ πειρὰ ἄρθραστα ὕψη. Σ' αὐτὸν τὸν κόσμο τὸν ἄπειρο κι' ἀθάνατο θὰ βρῇ τὴν ἀληθινὰ πατριδα της ἡ ψυχὴ τοῦ εἶνε γιὰ τὴ Μουσικὴ γεννημένη... Εὐτυχισμένη ἂν μπορέσῃ ὁλόκληρη στὴ θεία τέχνη ν' ἀφιερωθῇ, και γιὰ κείνην μόνο νὰ ζήσῃ!

Ἔχει λοιπὸν ὁ Mendelssohn μέσα στὰ τραγούδια του ἕνα «Spinnlied» δηλ. Chanson de la Fileuse (πῶς νὰ τὸ μεταφράσω στὴ γλῶσσά μας;) και ἕνα Trauer-Maria. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ μὲν πρῶτο θέμα ἐνεπνεύσθη ὁ Schubert και μελοποίησε τὸ ἀθάνατο ἔσχα τῆς Μαργαρίτας τοῦ Φάουστ, τὸ ἀληθινὸ όμως ποίημα τοῦ Γκαίτε «Gretchen am Spinnrade» γιατί στὴ γαλλικὴ ὅπερα τοῦ Gounod ὅλα εἶναι τροποποιημένα. Εἶναι θεία ἀληθινὰ ἢ ἔμπνευσις ἐκείνη τοῦ Schubert ἐπάνω 'στοῦ Goethe τοὺς στίχους. Ἀθάνατο κἀνείς νὰ φαντασθῇ τὴν ἐντύπωσι τοῦ προξενεῖ τὸ θλιβερὸ και πικραπνετικὸ τραγούδι τῆς Gretchen, συνοδευμένο ἀπὸ τὸ ἐξακολουθητικὸ και μονότονο κλωθυγύρισμα τοῦ ροδανιῦ, ποὺ δὲν πύει καθόλου ὡς τὸ τέλος, ἐπίμονο σὰν τὸν πόνο ποὺ τριγυρίζει τὴν καρδιά. Ἐμπρός στοῦ Schubert τὴν ἔμπνευσι αὐτὴ, ὠχρῶν τὸ «Spinnlied» τοῦ Mendelssohn. Ἐπίσης και τὸ «Marche Funèbre» του, ἔμπρός στὰ πένθημα τοῦ Beethoven και τοῦ Chopin. Ἐκείνα εἶναι ἀληθινὰ ἄρθραστα ἀριστουργήματα και θὰ τὰ ἀναλύσω προσεχῶς. Σήμερον θὰ περυσισθῶ μόνο στὸ Ἀροϊξιάτικο τραγούδι ποὺ εἶναι στὸ εἶδος τοῦ χαριτωμένου.

Τὸ Ἀροϊξιάτικο τραγούδι (Frühlingslied) λάρπει μέσα σ' ὅλα τῶν μέλῳ τὴ χάρι και τὴ γλυκύτητα τῆς ἔμπνευστός του. Ἡ χαριτωμένη μελωδία του εἶνε στολισμένη μὲ ἑλαφρὰ arpèges, και τὴν ξεχωρίζει τὸ αὐτὸ ἀπὸ τὸ ἀπλό τους χαυδεύμα. Πρὸ πάντῃς τὸ τραγούδι, αὐτὸ εἶνε χαρωπὸ. Εἰκονίζει ὅλη τὴ χαρὰ ποὺ αἰσθάνεται στῆς ἀνοιξίως τὸ φαιδρὸ ἐργασίῳ ἢ φύσει, ποὺ τόσον καιρὸ τὴν κρατοῦσε βαρεῖα κοιμισμένη ὁ χειμῶνας στὴν παγερὴ του ἀγκαλιά. Τώρα ὁ Ἀπρίλης τῆς

στέλνει χαρωπὸ μήνυμα μὲ τῶν πουλιῶν τὸ γλυκολάλημα, ἐπάνω στοῦ Ζεφύρου τὰ φτερὰ τὰ μυρωμένα... κι' ἐκείνη γελαστὴ ζυπνᾷ, και πετιέται ὁλόχαρη νὰ γιορτάσῃ τὴν ἐλευθέρωσί της. Ὅλα αὐτὰ τὰ λείει τὸ χαριτωμένο τραγούδι τοῦ Mendelssohn. Ὅλα τὰχει μετὰ του, και τοῦ Ζεφύρου τὸ ἑλαφρὸ φύσημα ἀνάμεσα στὰ νεῖδλαστα κλωνάρια, και τῶν πουλιῶν τὸ γλυκὸ κελάδημα γιὰ τὴ γιορτὴ τῆς φύσεως τὴν ἀνθοσπασμένην ποὺ σκορποῦν γύρω τους πετώντας ἀκούραστα και χαρωπὰ ἀπὸ δεινρὶ σὲ δεινρὶ, κι' ἀπὸ κλωνάρη σὲ κλωνάρι... Γλυκυτάτη ἀνοιξή! ποιοὺς εἶν' ἐκείνος ποὺ δὲν αἰσθάνεται μιὰ μυστικὴ χαρὰ νὰ πλημμυρίζῃ τὴν ψυχὴ του, ὅταν χύνεται στὴν πλάση ἢ μαγεμένη σου πνιή; ποιοὺς ποιητῆς δὲν σὲ χαρένιτε μὲ χαρῶς κι' ἀγάπης τραγούδια, και μὲ νέα πάντα σὲ χαίρετῃ κάθε φορὰ ποὺ θὰ ξανᾶλθῃς!... Εἶσαι παλιὰ 'σὰν τὴ φύσι, και ὅμως εἶσαι πάντα νέα... Πάντα νέα γιὰ τὴ νεότητὴ ποὺ μαζὶ σου θέλει νὰ ζῇ... Πάει, πειὰ ὁ κακὸς χειμῶνας ποὺ σωρίζεαι στὰ βουνὰ τὰ χιόνια, και τὴν ἀπελπισίαν στὴν καρδιά. Ἡ νεότητὴ τὴν ἀνοιξὶ πάντα ζητᾷ... Μαζὶ μὲ τοῦ Ζεφύρου τὴν πνιὴ τὴ μυρωμένη, τόσα χουστὰ ὀνειράτα και πόθοι γύρω στὴν καρδιά φτερουγίζουν, και 'σὰν λουλουδι ποὺ στὸν κάμπο προσινίζει κι ἀνθεῖ, ξαναγεννιέται μὲς 'στὴν καρδιά κι' ἀνθίζει ἢ ἐλπιδᾷ... Πάει πειὰ ὁ κακὸς χειμῶνας... τὸ γλυκὸ τραγούδι τῆς ἀνοιξίως προσκαλεῖ στὴ χαρὰ, προσκαλεῖ στὴν ἀγάπην... Ἡ νεότητὴ τὴν ἀνοιξὴ πάντα ζητᾷ... Δείρωται ἂν εἶναι πλάνη τὰ ὀνειράτα τὰ χουσοφτέρωτα ποὺ φτερουγίζουν σὰν τοῦ Ζεφύρου τὴ μυρωμένη πνιή, οὔτε ἂν ἢ ἐλπιδᾷ ποὺ θεράνιει τώρα τὴν καρδιά θὰ χαθῇ μιὰ μέρα καθὼς στὸν οὐρανὸ χάνεται τὸ κατὰπερὸ σινεφάκι, θὰ σβύσῃ καθὼς τοῦ κύματος ὁ ἄφρός στοῦ γαλοῦ τὰ λιθάρια...

Εἶνε φαιδρὸ, εἶνε χαρωπὸ τῆς ἀνοιξίως τὸ τραγούδι. Ὅλα τ' ἀπιδανάκια εἶναι χαρούμενα, ὅλα γλυκοκελαδοῦν χαρῶς κι' ἀγάπης τραγούδια, και δὲν ἀκούεται οὔτε ἕνα νὰ ταραξῇ τῶν ἄλλων τὴ συμφωνία τὴ γλυκαίαν, νὰ τονίσῃ μονάχο του θλιβερὸ παράπονο, και συγκινητικὰ νὰ ψάλλῃ:

Δὲν εἶν' ὁ βίος Μάιος αἰῶνια, δὲν εἶνε...

ΑΓΡΑ.

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ

(Μιθιστόρημα TH. BENTZON).

(Ἰδε σελ. 192).

— Μὰ τί ἔκκαμ πάλιν... μὰ τί εἶπα πάλιν;...

Θὰ προτιμοῦσα καλύτερα, γίλιες φρεῖς καλύτερα, νὰ μ' ἔδεχνε. Τὸ κατὰκαυθάνει βέβαια αὐτὸ ἐστὶν, ποὺ θὰ ἐπροτιμοῦσε ἀπὸ τῆς πέντε ὥρας τοῦ βιο-
λίου τοῦ μακκαρίτου κ. Νέλ τὴν χειροτέραν τῶν ἀπι-

στιών. Ἐγὼ δὲν θὰ ἐπροχωροῦσα καὶ τόσον διότι εἶμαι ζηλιάρᾳ... Ζηλιάρᾳ καὶ δι' αὐτὸ τὸ παρελθόν, ζηλιάρᾳ διὰ τὰς φρικώδεις ἐκείνας γυναικῆς πού τοῦ ἐνέπνευσαν τὰ: Σκληρὰ δάκρυα, τὸν Θανάσιμον ἔρωτα, τὸ Ἀνιγμα, τὰς Ἀνιγμίας, τοὺς Αὐγμοὺς, ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα πού δὲν μπορῶ νὰ διαβῶ χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ προσβεβλημένον τὸν ἐκυτόν μου.

Ἐπανήλθομεν εἰς Παρίσιους καὶ ἀμέσως αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ ἤνοιζαν πανηγυρικῶς τὰς στήλας των διὰ τὰ ποιητικὰ καὶ πεζὰ ἔργα τοῦ Μᾶξ Ρενάλ, ὅστις πλέον τὰ ὑπέγραφεν ἀνόδως, μ' ὅλην τὴν γρῦναν τῆς οἰκογενείας του καὶ τῆς ἰδιότητός μου. Μάτην τοῦ ἔλεγον:

— Αὐτὸ θὰ σέ βλάψῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον...

Ἐγραφεν καὶ ὑπεγράφετο ὅλοϊν καὶ πράγματι τὸ ὑπουργεῖον παρημελεῖτο, τόσον παρημελεῖτο ὥστε τέλος εὑρέθη ὁ Μᾶξ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑποβάλῃ τὴν παρτίτησίν του. Μὲ τί θριαμβευτικὸν ὕφος μού ἀνήγγειλε τὸ γεγονός!

— Ἐχεις μεγάλον ἄδικον, τοῦ ἔλεγα τρέμουσα ὁλόκληρως.

— Ἄδικον νὰ ποταχθῶ ἀπὸ ἐκεῖνο πού μὲ δολοφονεῖ, διὰ νὰ κολουθῶ τὴν κλίσιν μου πού καθιέρωσεν ἤδη ἡ ἐπιτυχία;

— Μὰ δὲν εἶναι ἐπὶ τέλους στάδιον αὐτὸ νὰ γράφῃς στίχους καὶ τὰ κάμνῃς διηγήματα...

— Θαρρῶ πῶς ἀκούω τὸν σεβαστόν σου πατέρα· νὰ εἴξῃς πόσον αὐτὰ τὰ τετριμμένα ἀναμασήματα πηγαίνουν ἄσχημα εἰς τὸ εὐμορφον στόμα σου Λοιπόν, δὲν εἶσαι εὐχαριστημένη πού ἐνυμφεύθης ἓνα ποιητὴν παρὰ ἓνα ἐλεεινὸν γραφειοκράτην;

— Καὶ ὅμως ἦτο γραφειοκράτης ἐκεῖνος πού μού ἔδωσαν, ἐπανελάβα ἐγὼ, ζήτοῦσα νὰ λογιευθῶ μαζί του.

— Ἀλλά, νομίζω τοῦλάχιστον, ἦτο ὁ ποιητὴς ἐκεῖνος πού ἀγαποῦσες. Καί, ἂν προτιμᾷς τὴν πεζογραφίαν... ἔ, καλὰ μὴπως πάλιν δὲν ἔδωσες ὅλην σου τὴν τρυφερότητα εἰς τὸν συγγραφέα τῆς Νιννέτης; καὶ ἡ Νιννέτη εἶσαι σύ, ἀγαπητὴ μου Κλαίρη.

Τοῦ ἔκαμα δειλὰ δειλὰ τὴν παρατήρησιν ὅτι ὁ γέρον φίλος μας, ὁ ἀββᾶς Ταβουρέ, εὑρίσκει τὰ διηγήματά του ὀλίγον νατουραλιστικὰ διὰ νὰ γραφοῦν χάριν μιᾶς τιμίας γυναικὸς καὶ ἀμέσως πῆρε φωτιά μὲ μίαν ἀπίστευτον παραφορὰν· ὅχι δὲν μπορεῖς νὰ φαντασθῇς μὲ ποῖον ἀνοίκειον τρόπον μετεχειρίσθῃ τὸν ἐξαίρετον ἐκεῖνον γέροντα. Αὐτὴ ἦτο ἡ πρώτη μας ἔρις. Τὸν παρεκάλεσα νὰ ἀλλάξῃ ὀλίγον τὰ γούστα, ἡ τοῦλάχιστον νὰ τὰ συνδυάσῃ μὲ τὴν ἐξάσκησιν κανονοῦ σοβαροῦ ἐπαγγέλματος ὅπως κάμουν τόσοι ἄλλοι. Μοῦ εἶπεν ὅτι ἂν ὑφίστανται αὐτοὶ δὲ οἱ ἄλλοι, θὰ εἶχον ὡς δικαιολογίαν των τὴν πτωχείαν, ἐνῶ αὐτὸς δύναται νὰ σκέπτεται κατὰ βούλησιν, ἀφοῦ τὸ χρῆμα, πού δὲν εἶναι διὰ τίποτε

ἄλλο κελόν, τὸν κάμνει ἀνεξάρτητον, ὅτι τὸ σοβαρὸν εἶναι μόνον ἡ Τέχνη... ὅτι εἶχεν πιστεύσῃ πῶς τὸν ἀντελήφθη ἐνθὺς ἀπὸ τῶν ἀρχαίων μας, καὶ ὅτι ἡ ἰδέα του ὅτι θὰ τὸν κατελῆμβαν ἡζήσῃ τὴν κλίσιν ἡ ὁποία τὸν ἔσυρε πρὸς ἐμέ, ὅτι ὑπέφερε σκληρῶς ἀπὸ τὴν πλάνην του, ὅτι εἶχα τὴν μορφήν μουσῆς ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ἀπλῆς νοικοκυροπούλας μὲ περὺ-κην ἀδιορθώτων προλήψεων. Μοῦ εἶπε τέλος πράγματα πού δὲν θέλω νὰ σοῦ τὰ εἰπῶ καὶ ὅλα καὶ πού μοῦ ἐκρύωσαν τὴν καρδιά, ἂν καὶ ἡ στοργή του καὶ ἡ μεταμέλειά του τὰ ἐξήλειψαν κατόπιν ἅμα εἶδεν ὅτι ἤμην ἱκανὴ νὰ τὸν ὑπερασπισθῶ ἐν ἀνάγκῃ. Διότι τὸν ἐπόσβαλλον ἀπὸ πικροῦ πράγμα, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς μὲ ὑποχρέωσε νὰ πάγω μὲ τὸ μέρος του, παρ' ὅλους τοὺς ἐνδοιασμούς πού εἶχον.

Ὁ πατέρας μου ὠμιλοῦσε περὶ τοῦ συζύγου μου μὲ μίαν ἀπειρὸν περιφρόνησιν.

— Ὁ Παρνασσίεν σου, ὁ συμβολιστὴς σου κτλ.

Πρέπει νὰ ἀκούσῃς ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πατέρα αὐτὰς τὰς δύο λέξεις, εἰς τὰς ὁποίας δίδει, ἐπάνω κάτω, τὴν αὐτὴν σημασίαν! Ἡ μητέρα πάλιν εὗρισκεν εἰς τὰ ἔργα του τάσεις νοσηράς· διίσχυριζετο ὅτι χωρὶς ἄλλο ἔπρεπε νὰ ἀντλή τὰς ἐμπνεύσεις του ἀπὸ πολὺ ὑπόπτους σχέσεις καὶ συναναστροφάς.

— Μὰ δὲν θὰ ἦτο περισσοτέρα ἡ ἀγανάκτησίς σου καὶ ἂν εἶχε πράγματι ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐπεισόδια πού ὑπανίσταται.

— Θὰ ἔχει εἰς τὸ μέλλον, ἂν δὲν ἔχει ὡς τώρα, μού ἀπαντοῦσε μετὰ βεβαιότητος. Ἀλήθεια ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν μητέρα, εἰμποροῦσε πολὺ καλὰ νὰ ἐγίνετο αἰτία σκηνῶν πού θὰ μᾶς ὠδήγουν χωρὶς ἄλλο εἰς τὸ διαζύγιον. Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ πενθερά μου μὲ κατηγόρει ὅτι δὲν ἐγνώριζα νὰ μεταχειρισθῶ ὅλην τὴν ἐπιρροήν μου. Δόξα τῷ Θεῷ δὲν μού λείπει ὁ κοινὸς νοῦς. Ἐλεγα ὅτι θὰ ἦτο πάντα καιρὸς νὰ ἀποσπασθῶ ἀπὸ τὸν Μᾶξ, ἐὰν με παρημελεῖ, ἀλλὰ δὲν μὲ παρημελεῖ ἀπεναντίας... Ἐγενήθη ἡ Κλαίρη· εἶχα νέον ἐλατήριο, ἰσχυρὸν ἐλατήριο πού μὲ ὑποχρέωνε νὰ λάβω καὶ ἐγὼ τὸ μερίδιόν μου ἀπὸ τὰς μικρὰς στενοχωρίας, πού εἶναι φαντάζομαι ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τὴν ἁρμονικωτέραν συζυγικὴν ὑπαρξιν.

Τώρα ἀφίνω τὸν συζυγόν μου ἀπόλυτον κύριον νὰ κάμνῃ ὅτι θέλει· ἔχω καὶ ἐγὼ ἐνσχυρότησιν πού μὲ περισπᾷ ἐξ ὁλοκλήρου. Δὲν ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, μὲ συνοδεύει ὅσον τὸ δυνατόν σπανιώτερον, ἀλλὰ δὲν τὸ νομίζει λογικόν νὰ στεροῦμαι καὶ ἐγὼ τῆς ἀπολαύσεώς του, καὶ κάμνω διακριτικὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας πού μου ἔδωσεν. Ὡ! ἐὰν συγκατετίθετο μόνον νὰ μὴν ἀποφεύγει τόσον τὰ οἰκογενειακά μας γέμματα!... Ἀλλ' ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν αἰσθάνεται τὸν πειρασμόν νὰ ἀπίπτῃ μόνος του εἰς τὸ στόμα τῶν θηρίων». Πράγματι εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ μὲ τοὺς γονεῖς μου ἢ μὲ ἄλλους σχετικούς χωρὶς νὰ ῥίξουν τὰς ἐπιθέσεις των μὲ τὸν καταχθονιώτερον

τρόπον. Ἡ ἐπιτυχία του δὲν ἀφοπλίζει τὴν πεισματικήν ἀποδοκιμασίαν των. Μόνη ἐγὼ εἶμαι ὑπερήφανος διὰ τὸν σύζυγόν μου, ἂν καὶ διὰ τὸ νὰ εἶμαι εἰλικρινής, δὲν μ' ἀρέσει πολὺ ἡ ἐκλογὴ τῶν θεμάτων του. Καὶ νομίζω ὅτι ἓνα μέρος τοῦ δημοσίου σκέπτεται ὅπως ἐγώ, διότι ποτὲ δὲν φθάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐλδόμενων μερικῶν συναδέλφων του, οἱ ὁποῖοι βεβαιότατα δὲν ἔχουν τόσον τάλαντον, ὅσον αὐτός. Ὅταν ζητῶ νὰ τὸν ὑποχρεώσω νὰ λάβῃ ὀλίγον ὑπ' ὄψιν καὶ ὅ,τι ἀρέσκει εἰς τοὺς περισσότερους, μοῦ ἀπαντᾷ ὅτι ἐκείνου τοῦ ἀρέσει νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει ὁ ἴδιος, καὶ ἐπ' ἀνέρχεται τὸ σατανικὸν ἐκεῖνο μειδίαμα ἐπὶ τῶν ἀγαπημένων μου χειλέων του· τότε καὶ ἐγὼ σιωπῶ ἀμέσως, διότι τὸ εἰρωνικὸν αὐτὸ μειδίαμα μοῦ φέρει εἰς τὸν νοῦν τὴν ἀτυχὴ ἐκείνην ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχασα ἀμετακλήτως τὴν ἐπ' αὐτοῦ γοητείαν μου ὅταν τοῦ εἶπα, καθὼς θὰ τὸ ἔλεγεν ὁ πατέρας μου καὶ ἴσως καὶ ὁ Προυδὼμ, ὅτι ἡ ποίησις δὲν εἶναι στάδιον. Ἐκτοτε ἡ στοργὴ του δι' ἐμέ δὲν ἐμειώθη, ὅχι βέβαια, ἀλλ' ἐγίνε περισσότερον... (πῶς νὰ τὸ εἶπω;) συγκαταβατική, μὲ κάποιαν ἀπόχρωσιν ἐπιφύλαξεως. Μοῦ ἀναγινώσκει ἀκόμη ἅποτε ὅ,τι κάμνει, ἀλλὰ ἡ ἐκλογὴ του γίνεται μετὰ πολλῆς φροντίδος:

— Αὐτὸ θὰ σ' ἀρέσῃ, ἐνάρετος Κλαίρη... αὐτὸ ἐγίνε διὰ σέ, κυρία. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προοιμιάζεται τὰς ἐνδείξεις τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς ὁποίας προφανῶς μόνον ἐξ ἡμισείας μὲ κρίνει ἀξίαν. Νομίζω, ἄλλως τε ὅτι τρέφει γενικῶς διὰ τὰς γυναῖκας κάποιαν περιφρόνησιν. Φέρεται ἀρκετὰ ψυχρὰ μὲ τὰς φίλας μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι εἶναι ὅλαι καὶ ὁμοίωσιν τῆς μητέρας καὶ πλασμέναι κατὰ τὰς συμβουλὰς της.

Ἐὰν ἔκανα τὸ ἴδιον διὰ τοὺς συντρόφους του! Ἄλλ' ὅχι, τοὺς ἐδεχόμην ὅσον εἰμποροῦσα καλύτερα, ἀναγκάζουσα τὸν ἑαυτὸν μου νὰ λησμονῶ ὅτι ἔχουν ὅλοι εἰς τὴν συνείδησίν των ἀρετὰ κακὰ βιβλία καὶ εἶναι ὅλοι τοὺς ἱκανοὶ νὰ δώσουν καὶ χειροτέρας συμβουλὰς. Σημείωσε ὅτι κατὰ τὴν ιδέαν τους θὰ ἤμουν ἐγὼ ἡ ἐπικίνδυνος σύμβουλος· θὰ ἐδέσμευον τὸν Μᾶξ, θὰ τοῦ ἐκοπτον τὰ πτερά του... Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἂν με ἄκουεν δὲν θὰ ἐπεχείρει νὰ ἀναμιχθῇ καὶ εἰς τὸ θέατρον· τὸ ἑμμέτρον δρᾶμα ποὺ ἐτελείωσε ὡς πρῶτον ἀποτέλεσμα θὰ ἔχῃ νὰ τὸν σχετίσῃ μὲ κόσμον ποὺ φοβοῦμαι—τὰ πρᾶσκήνια, ἔννοιαι—καὶ πρὸ πάντων, διὰ νὰ περιορισθῇ εἰς αὐτήν, μὲ τὴν δεσποινίδα Ρόζα Φελὶν, τὴν μεγαλόσωμον αὐτὴν ξανθὴν μὲ τὰς μαύρας βλεφαρίδας, ποὺ τὴν εὐρίσκουν ἀφρόπλαστον, καὶ ποὺ φαίνεται εἰς ἐμένα ἐξηρωμένη ὡς σχοινοβάτης. Τέλος ὁ Μᾶξ βεβαιώνει ὅτι αὕτη εἶναι ἡ γυναῖκα τῶν ὀνείρων του... ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν, νὰ ἐννοῦμεθα· ἀδιάφορον· αὐταὶ αἱ ἐπαναλήψεις μοῦ ἐμποιοῦν φρίκην, καθόσον

μάλιστα δὲν ἀκούεις πλέον τίποτε ἄλλο εἰς τὴν οἰκογενεῖάν μου ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπώδυν:

— Τί εὐσχημος πρόφασις αὐταὶ αἱ ἐπαναλήψεις...

Πέντε λεπτὰ νὰ ἀργήσῃ ὁ Μᾶξ:

— Ποῦ μπορεῖ νὰ εἶναι; βέβαια εἰς τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἔργου του· λοιπὸν, Κλαίρη, πές μας τὴν ἀλήθειαν, δὲν φοβᾶσαι λίγο αὐτὴν τὴν δεσποινίδα Φελὶν κατλ.

Καὶ εἶμαι ἡναγασμένη νὰ ὑποκρινώμαι καὶ ἐγώ, τίποτε περισσότερον τίποτε ὀλιγώτερον ὅπως καὶ ἡ ἰδία δεσποινὶς Φελὶν, νὰ προσποιῶμαι τὴν γενναίαν, τὴν ἀδιάφορον, νὰ λέγω εὐθύμως, διὰ νὰ ἀποφύγω τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ φανῶ γελοία, ὅτι δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι εὐρίσκεται πράγματι εἰς τοὺς πόδας της, ἀλλ' ὅτι θὰ μοῦ ξαναέλθῃ καὶ ὅτι μὲ τοὺς ἀνδρας πρέπει κανεὶς νὰ εἰξεύρῃ, ὅταν πρέπει, νὰ κλείῃ τὰ μάτια του καὶ ὅτι εὐρισκόμενοι αἰωνίως εἰς τὸν ποδόγυρόν μας θὰ ἦσαν ὀχληροί. Ψεύματα, φράσεις συνθηματικά, ἀνόητος φλυαρία ποὺ δὲν ἀπατᾷ κανένα, διότι καὶ ἐγὼ αἰσθάνομαι τὴν ἀδεξιότητά μου ὅταν τὰ λέγω αὐτά, καὶ καλὰ γνωρίζουν ὅτι δὲν εἶμαι τόσον πεπεισμένη ἡ ἰδία ὅσον κολακεύομαι νὰ εἶμαι.

Ὁ Μᾶξ ἐπιστρέφει· ἔχει τὰ νεῦρα του καὶ τίς γρύνες του καθόσον πλησιάζει ἡ παράστασις ἀποθαρρύνεται, διατρέχει τὴν περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν μετὰ τὴν πεποιθήσιν ἐπέρχεται ἡ ἀπελπισία καὶ τὰ ῥόδινα γίνονται μαύρα. Εὐρίσκει ἀπευκαταῖον τὸ γεῦμα καὶ ὅλα πηγαίνουν ἀνάποδα εἰς τὸ σπίτι. Ἐὰν φαντάζεσαι ὅτι οἱ καλλιτέχναι εἶναι ἄνθρωποι εὐκολοί, ἀπατᾶσαι. Παραφέρονται διὰ τὸ τίποτε, μόλις νὰ κἀνῃ ὀλίγον πῶς βραδύνῃ ἡ ἐμπνευσις των νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ, καὶ ἐνῶ μὲ ἀγωνίαν ζητοῦμεν τὴν ἀφορμὴν τῆς δυσαρρεσκείας των, ἐπ' ἀνέρχονται μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη, ραδινοὶ, εὐθυμοί, χωρὶς κανεὶς νὰ εἰξεύρῃ διατί· τὸ σημεῖον τῆς δέσεως εὐρέθη, ἡ ἐπὶ τέλους τὴν ἐπέτυχον τὴν ἀνυπότακτον τὴν ῥίμην. Ὁ καθεὶς μὲ τὰ δικά του! ἄρχισα πλέον νὰ μὴ δίδω προσοχήν, ἀλλὰ ἐπὶ πολὺν καιρὸν εὐρισκόμην εἰς μίαν δύσκολον θέσιν νὰ μὴν εἰξεύρω τί νὰ κάμω. Θὰ μὲ εἶπες ὅτι ἐπὶ τέλους ὅλα αὐτὰ εἶναι σκιαὶ ἐλαφραὶ ποὺ δὲν ἀρκοῦν νὰ ἀμαυρώσουν τὴν εὐτυχίαν. Καθόσον σοῦ τὰς ἐκμυστηρεύομαι, ἴσως ὀλίγον πληκτικὰ, αἰσθάνομαι ὅτι ἐξανεμίζονται. Αἰσθάνομαι τώρα μίαν γαληνιαίαν ἀνακούφισιν ποὺ ἀνοίξα τὴν καρδίαν μου, ὅπως δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάμω παρὰ μὲ σένα μόνον, ἀγαπητὴ Ὁδέττη. Εἶπέ μου τί θὰ ἔκχμνες σὺ εἰς τὴν θέσιν μου μ' ἓνα σύζυγον ποὺ ἔχει τὸ ἐλάχιστον ἀνάγκη τὴν τυπογραφικὴν μελάνην περισσότερον καὶ ἀπὸ πατέρα καὶ μητέρα, περισσότερον ἀπὸ παιδί καὶ γυναῖκα, καὶ ὁ ὁποῖος μολοντοῦτο εἶναι ἀξίεραστός;

(Ἐπεταὶ συνέχεια).